

Meubels met een stamboom

Meubelontwerpers zoeken naar nieuwe wegen om aan duurzaam, lokaal hout te komen. Zo maakt Floris Wubben eigenzinnige neststoelen van wilgen en red Crisow von Schulz stadsbomen van de versnippermachine. Twee portretten.

'Mijn stoelen en kasten zijn beeldhouwwerken'

Ontwerper Floris Wubben
Bedrijf Studio Floris Wubben
Informatie 06 46711392
www.floriswubben.nl

Floris Wubben van de gelijknamige studio in 's-Hertogenbosch maakt er geen geheim van: als ontwerper heeft hij een bijzondere relatie met hout. "Het is moeilijk materiaal, omdat het blijft werken. In eerste instantie probeerde ik het gebruik van hout zo veel mogelijk te vermijden. Maar ik heb inmiddels ontdekt dat je als ontwerper niet degene bent die het materiaal kiest. Het is eerder andersom: het materiaal kiest jou. In mijn geval gebeurde dat op het moment dat ik ineens een stoel zag in een wilgenstronk. Een beetje zoals een beeldend kunstenaar een paard in een brok marmer ziet. Ik zag ineens voor me hoe de wilgenen die uit de stronk staken, dienst konden doen als stoelpoten. Daarvoor moest de wilg dan wel worden omgekeerd, vandaar de naam 'Upside down'."

Het werken met de stam van een wilg is erg onvoorspelbaar. Floris: "Wanneer je zo'n boom openmaakt, weet je nooit wat je kunt verwachten. Vaak blijkt hij vanbinnen volledig rot te zijn. Ik werk momenteel aan een kast van wilgenhout. En ik moet zeggen dat dat spannend is, met zulk weerbaar materiaal." Voor het werken met hout zocht Floris samenwerking met beeldend kunstenaar Bauke Folkema. "Ik had weinig ervaring met

hout, vandaar dat ik het project aan hem heb voorgelegd. Bauke heeft veel vakkennis op houtgebied. Hij is een echte 'houtworm', zoals we dat in de ontwerpwereld noemen. Samen hebben we de 'Upside down' gemaakt om tijdens de Dutch Designweek in 2010 te laten zien. Zo is het begonnen."

NESTSTOEL

Het hout voor hun meubels verzamelen Floris en Bauke per project. "Om aan mooi wilgenhout te komen, hebben we zo onze contacten", vertelt Floris. "Als we er lucht van krijgen dat ergens wilgen worden geruimd, dan zijn we er als de kippen bij. Materiaal genoeg, hoewel het wel even slikken wordt als een klant zegt: 'Doe mij er maar vijf'. Maar we hoeven het niet

uitsluitend van wilgen te hebben. Ik werk ook met andere natuurlijke materialen. Zo heb ik een lamp ontworpen waarin Oregon pine is verwerkt en maak ik voor de 'Waving Furniture' van Studio Floris Wubben gebruik van beukenhout. Ik heb van een bamboe paal en een behangstomer een apparaat ontworpen om hout te verwarmen en vervolgens te buigen. Dat pas ik nu toe in mijn nieuwste project: een 'neststoel' van essenhout en andere houtsoorten uit het bos."

ALLES HANDGEMAAKT

Floris en Bauke produceerden inmiddels kleine reeks variaties van de 'Upside down'. De meubels trokken de aandacht van exposities uit de hele wereld, van Noorwegen tot Zuid-Korea. Toch zijn ze niet van plan om te stoppen met de eendeloze reeks soortgelijke wilgen te gaan maken. Floris: "We doen alles met de hand. Ik houd ervan te werken op het grensgebied van praktisch en kunstzinnig. Ik vertrek vanuit de functie van een object: een tafel, een kast of een stoel. Maar of je comfort kunt zitten in zo'n stoel, is niet doorslaggevend. Ik laat me in mijn creativiteit liever niet beperken door ergonomie. Als mijn meubels ook praktische gebruiksmogelijkheden hebben dan is dat mooi meegenomen, niet. Je moet zo'n stoel dan ook eerder zien als een beeldhouwwerk; het is een kijkje in het interieur."

'Ik wil de natuurlijke vorm van de boom behouden'

Ontwerper Crisow von Schulz
Bedrijf Stichting Stadshout
Informatie 020 6759063
www.stadshout.nu, www.tafelboom.nl

Crisow von Schulz was al ruim twintig jaar meubelmaker toen een overbuurvrouw in de Amsterdamse wijk de Pijp hem een gerooide boom uit haar eigen tuin aanbood. Die boom kwam op een goed moment, want Von Schulz was juist aan het nadenken hoe hij zich kon onderscheiden van de andere meubelmakers in de stad. De boom van de overbuurvrouw werd met behulp van een mobiele zagerij verzaagd tot planken. Daarop bedacht Crisow in samenspraak met andere ambachtelijke ondernemers uit de Pijp 'Stadshout', een succesvol initiatief onder het geestige motto 'geen boom de Pijp uit'.

"Tot voor kort zag de gemeente gerooide bomen als afval. Er verdween prima hout in de versnipperaar of het kreeg een functie als afscheiding voor parkeerplaatsen. Ik ben gaan onderhandelen met een paar stadsdelen over een betere bestemming voor al dat hout. En dat heeft geleid tot een afspraak met het stadsdeel Zuid, waarbij wij het recht hebben

verworven om bomen te selecteren voor Stichting Stadshout. Inmiddels zijn we ook in onderhandeling met de overige stadsdelen. Er komt jaarlijks zo'n 3000 kuub goed hout beschikbaar door het rooien van bomen in de stad. Dat is zo'n enorme hoeveelheid, dat de gezamenlijke meubelmakers in Amsterdam daar hooguit tien procent van zouden kunnen verwerken. Ik heb onderzocht of daar belangstelling voor zou zijn. De uitkomst was heel positief, een derde van de meubelmakers hier zou graag met lokaal hout werken. Kortom, welkom in productiebos Amsterdam.

BUITENMEUBELN

In de kleine meubelmakerij staan voorbeelden van producten van Stichting Stadshout. Het aanbod varieert van uit één stronk gezaagde krukjes met een gefreesd handvat en kinderstoelen tot robuuste houten tafels en banken. Crisow: "We geven voorlopig de voorkeur aan simpele, eenvoudig te bewerken objecten die we voor relatief weinig geld kunnen maken. Dat heeft ook een praktische reden: we zijn hier pas een jaar mee bezig. Dat betekent dat het 'stadshout' nog niet de benodigde twee à drie jaar heeft kunnen drogen. Vandaar ook dat we ons vooral nog met name richten op meubelen voor buiten, waar het minder erg is dat het hout werkt. En dan nog het liefst gezaagd en bewerkt op de plek waar de boom stond, om te besparen op de kosten voor vervoer. Bijkomend voordeel is dat de boom op die manier zichtbaar blijft voor de mensen die eraan gehecht zijn geraakt."

Een mooi voorbeeld van zo'n buitenmeubel is de 'stamtafel', een tafel met twee bankjes, gezaagd uit één enkele stam. De stam van de boom is intact gebleven, alleen het tafelblad en de zittingen zijn recht afgezaagd. Crisow probeert in zijn werk de natuurlijke vorm van de boom te bewaren en zo weinig mogelijk afval te genereren. "Als je met rechte planken werkt, gaat veel hout bij het verzagen

verloren.

Ik neem juist de lijn van de boom zo veel mogelijk mee in mijn ontwerp.

Wat er dan nog overblijft, kan lokaal worden verkocht als hout voor de open haard, als compost of om er in de afvalenergiecentrale energie mee op te wekken."

Inmiddels heeft Crisow al zo'n driehonderd stadsbomen verwerkt. Essen, populieren, lindebomen, platanen, beuken, maar vooral iepen. "Amsterdam is een echte iepenstad. Iepen zijn echte waterslurpers en die doen het hier beter dan bijvoorbeeld eiken. En ze moeten regelmatig gerooid worden vanwege de iepenziekte. Een ramp voor de boom, maar het hout is voor een meubelmaker prima te gebruiken. Hetzelfde geldt voor beukenbomen. Daar kan een schimmel ('slaap') in zitten die het hout juist een mooie, zeer gewilde tekening geeft."

KEUKEN VAN INLANDS IEPEHOUT

Stadshout is nog een jong bedrijf, maar Crisow ziet grote mogelijkheden voor de toekomst. "We hebben inmiddels de nodige gesprekken met het Amsterdamse Bos gevoerd, over hun zagerij die nu maar voor een klein gedeelte van de tijd gebruikt wordt. Daar is ook een houtwerkplaats waar op termijn een sociale werkplaats voor eenvoudige objecten zou kunnen worden gevestigd. Tegen die tijd kunnen wij ons gaan toeleggen op binnenhuismeubelen of keukens van inlands iepenhout. En niet alleen in Amsterdam, natuurlijk. Het zou juist prachtig zijn als ons initiatief navolging krijgt in andere steden, zoals in Utrecht, waar vrijwel gelijktijdig de Stichting Tafelboom is opgericht." ▶

